

5. Ткачук О. О. Вплив паклобутразолу на вміст вуглеводів у рослинах картоплі / О. О. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія. – 2015. – №1. – С. 144-147.
6. Ткачук О.О. Вплив ретардантів на вміст різних форм вуглеводів в органах картоплі / О. О. Ткачук // Агробіологія. – № 11, Біла церква, 2013. – С. 94 – 97.
7. Ходаніцька О. О. Вплив хлормекватхлориду на накопичення і перерозподіл вуглеводів між органами рослин льону олійного в процесі росту та урожайності культури / О. О. Ходаніцька, В. Г. Кур'ята, О. В. Корнійчук // Агробіологія: Збірник наукових праць Білоцерків. нац. аграр. ун-т. – Біла церква, 2011. – Вип. 6 (86). – С. 119-123.
8. Шевчук О. А. Дія ретардантів на морфогенез, газообмін і продуктивність цукрових буряків / О. А. Шевчук, В. Г. Кур'ята. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 140 с.
9. Шевчук О. А. Накопичення та перерозподіл вуглеводів у вегетативних органах рослин цукрового буряка / О. А. Шевчук // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Луганськ. – 2008. – №14 (153). – С. 131-136.
10. Engels C. H. Allocation of Photosynthate to Individual Tuber of Solanum Tuberosum L. / C. H. Engels, H. Marschener // Relationship between Growth Rate, Carbohydrate Concentration and ¹⁴C- partitioning within Tubers // J. Exp. Bot 1986. V.37. p. 1804-1812.
11. Reeve R. M. Parenchyma Cell Enlargement / R. M. Reeve, H. Timm, M. L. Weaver // Am. Potato J. 1973 V.50.p.71-78.

Мережко Т.А.¹, Аркушина Г.Ф.²

*1- магістрантка природничо-географічного факультету,
2 - доцент кафедри біології та методики її викладання,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДКІСНИХ РОСЛИН КІРОВОГРАДЩИНИ НА ПРИКЛАДІ М. КРОПИВНИЦЬКИЙ

З утворенням у 1948 р. Міжнародного союзу охорони природи у світі з'явилась організаційно - правова структура, покликана в глобальному масштабі захищати рослинний світ, оцінювати стан і визначати небезпеки, що нависають над живою природою.

Починаючи з 1963 р., своєрідний світовий реєстр рідкісних та зникаючих видів флори постійно перевидається. Створення Європейського охоронного списку, Червоної книги України, охоронного списку Кіровоградської області - це лише перший крок оцінки складної і загрозливої ситуації. Наступний і набагато важчий - втілення в життя її духу, конкретна робота. Деякі охоронні списки вже досить довго не відновлювались і мають данні за минулі роки. Це створює додаткові проблеми.

Впродовж 2017-2018 рр. нами досліджений стан охорони рідкісних та зникаючих видів рослин Кіровоградщини. При вивченні видової різноманітності раритетної флори застосовувався загальноприйнятий морфолого-еколого-географічний метод, який включає вивчення морфологічних ознак, їх діагностичного значення; географічного розповсюдження та екологічної приуроченості видів.

Також виявлені великі популяції таких червонокнижних рослин: ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), касатик понтійський (*Iris pontika* Zapf Vieb.) та астрагал

шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus* Pall.). Останній також занесений до Європейського червоного списку. Крім того виявлені цінні та малопоширені види – астрагал безстрілковий (*Astragalus exscapus* L.), гоніолімон татарський (*Goniolimon tataricum* (L.) Boiss), ауринія скельна (*Aurinia saxatilis* (L.) Desv).

Перелік видів що охороняється в Кіровоградській області, занесених до ЧКУ, станом на 2009 рік складає 57 видів, порівняно з переліком видів які занесені до ОЧС, станом на 2017 рік (98 видів), тобто 41 вид зникаючих рослин, які є в ОЧС, але не занесені до ЧКУ.

На європейському рівні охороняються такі рослини, виявлені у Кіровоградській області: астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus* Pall.), спостережений у значній кількості на відвалах гранітного кар'єру, в урочищі Злодійська балка. Одиначні екземпляри знайдені на залізничних насипах у різних районах міста .

Гвоздика прибузька (*Dianthus hypanicus* Andr.), знайдені численні популяції на гранітних відслоненнях лівого берегу р. Сугоклії, на щербенистих узбіччях залізниць .

Особливої уваги потребують види, які є у ЧКУ але не занесені до ОЧС :

- астрагал Геннінга (*Astragalus henningii* (Steven) Boriss.). Причини зміни чисельності: Фрагментарність ареалу, ізолюваність популяцій, скорочення характерних для виду екоотопів внаслідок розорювання та заліснення, надмірні навантаження випасання.

б) астрагал одеський (*Astragalus odessanus* Besser). Причини зміни чисельності: Фрагментарність ареалу, ізолюваність популяцій, низька насіннева продуктивність, слабка конкурентна спроможність виду, нездатність до вегетативного розмноження.

в) астрагал понтійський (*Astragalus ponticus* Pall.) Причини зміни чисельності: вузька еколого-ценотична амплітуда, слабка конкурентна здатність, вразливість до дії антропогенного тиску.

З'ясовано, що чисельними за представленістю рідкісних рослин є родини: Холодкові (Asparagaceae) (7% видів), Бобові (Fabaceae або Leguminosae) (6% видів) , Айстрові (Asteraceae) (8% видів), Півникові (Iridaceae) (9 % видів), Осокові (Cyperaceae) (9% видів).

Проблема охорони флори й рослинності в сучасних умовах належить до однієї з найважливіших і невідкладних. Охорона та відтворення видів рослин, занесених до охоронних списків різного рівню, може бути забезпечена наступним чином:

- встановлення особливого правового статусу видів рослин, що знаходяться під загрозою зникнення, врахування вимог щодо їх охорони під час розробки законодавчих та інших нормативних актів;

- систематичної розробки щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій та необхідних наукових досліджень з метою розробки наукових основ їх охорони та відтворення;

- створення на територіях, де вони зростають, заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються;

- створення банків їх генофонду, розведення у спеціально створених умовах.